ICOMOS HÍRADÓ

a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei

18. évfolyam - 3.szám **2010. június hó**

A TARTALOMBÓL

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XX. Közgyűlése

ICOMOS Díjat avattunk Budapesti Állatkert

Möller Emlékév

Régészeti értékeink – nemzeti kincseink

Tulajdonlási kérdések

ICOMOS Díjat avattunk Ózdi „Olvasó”

Saint-Gilles-du-Gard: új régészeti és műemléki kutatások az apátságánál

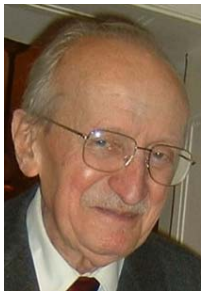

Elhunyt Dr. Horler Miklós

XVII. Békési Népi Építészeti Tanácskozás – Békés

2010. szeptember 30 - október 2.

Emlékezzünk rá, hogy… Rejtett évfordulóink

Előző számunkban már hírt adtunk a 2010. március 1-jén, a Pesti Vármegyeházán tartott Régészeti örökségvédelemről és a múzeumok szerepvállalásáról rendezett konferenciáról, ekkor a konferencia összefoglalóját és záródokumentumát adtuk közre. Ehhez kapcsolódóan adjuk most közre Visy Zsolt itt elhangzott előadásának szerkesztett és kiegészített változatát, melyet a tulajdonlási kérésekről tartott:

Régészeti értékeink – nemzeti kincseink

Tulajdonlási kérdések

A régészeti lelőhelyeken rejlő ingó és ingatlan leletanyag nemzeti kincsünk, aminek védelme, őrzése, gondozása és kutatása a régészeti és örökségvédelmi intézmények feladata. Különösen az ingó leletanyag van veszélyben, korábban inkább a gondatlanság és felelőtlen nemtörődömség miatt, újabban pedig egyre nagyobb mértékben a tudatos műkincsvadászat és a velük folytatott illegális kereskedelem következtében. Törvényeink korábban és most a régészeti intézmények és a régészek kizárólagos jogaként határozzák meg a kutatást, tehát minden olyan terepi tevékenység, amely régészeti, tehát 1711 előtti korból származó leletek begyűjtését célozza, illegális, törvényellenes és büntetendő tevékenység.

Az ilyen, a régészeti leletek illegális megszerzésére irányuló törekvéstől meg kell különböztetni a véletlen során előkerülő leleteket, amelyekre nézve ugyancsak részletes törvényi rendelkezések vonatkoznak. A véletlenül előkerülő ingó és ingatlan leleteket haladéktalanul be kell jelenteni, a meghatározott helyen be kell szolgáltatni, és amennyiben régészeti kutatásra is sort kell keríteni, meghatározott feltételek mellett és ideig tűrni kell azok lefolytatását.

Gyakran előfordul, hogy a leletek vagy azok híre nem jut el az örökségvédelmi hatósághoz vagy a múzeumba, ennek egyik oka a jutalmazás mértékének alacsony volta, illetve esetenkénti elmaradása. Megállapítható, hogy a jutalmazás jelenlegi gyakorlata nem kielégítő, mivel esetleges, pontatlanul szabályozott, a legtöbbször érték alatti, ráadásul az ingatlan tulajdonosára nem terjed ki. Ennek több káros következménye van, így a földterület tulajdonosának az érdektelensége, a leleteket megtalálóinak az ellenérdekeltsége, gyakran a beruházónak a régészeti kutatás következményeitől való indokolatlan félelme. Mindez fokozza az illegális leletgyűjtést, a leletek eltitkolását és kereskedelmi forgalomba való hozatalát.

Az alábbiakban erre keressük a választ, de a javaslatok megtétele előtt érdemes röviden áttekinteni a régészeti leletek és talált tárgyak kezelésének és sorsának történelmünk során való alakulását.

A véletlenül előkerült tárgyak tulajdonjogát 1949-ig a harmadolás elve határozta meg: a Korona (állam), az ingatlan tulajdonosa és a megtaláló ennek alapján osztoztak a leleten, de az állam megválthatta az egész leletet a másik két szereplőtől. 1949-től az állami tulajdon elve lépett ennek a helyébe, vagyis ettől kezdve a két másik szereplő csak jutalmazható. Ebben mind a megtaláló, mind pedig az ingatlan tulajdonosa részesülhetett.

A harmadolási elvnek Magyarországon és más országokban a római jog az alapja. A kincstalálás (*thesauri inventio*) és a kincs Paulus római jogtudós meghatározásában a következő: *A kincs egy bizonyos régen elrejtett, értékes dolog, amelyre már nem emlékeznek, s így nincs tulajdonosa*. A római jog különböző módon értelmezte a megtalált kincset. A kincs a földhöz tartozik, így annak a tulajdonosát illeti meg. Ezt Hadrianus megváltoztatta aszerint, hogy hol került elő. A szent helyen lelt (*res sacra*) vagy temetkezési helyen talált lelet (*res religiosa*) a megtalálóé, az állami vagy magánföldön talált kincs fele-fele arányban a találóé és a földtulajdonosé. I. Valentinianus a kincs ¼-t ítélte a telek tulajdonosnak. Zénó és Iustinianus tért vissza a hadrianusi szabályozáshoz.

A Magyar Királyságban a 18. századtól kezdve van pontosabb szabályozás. A földben talált kincsekre a *fiscus* tartott igényt, a leleteket Bécsbe kellett küldeni. A 150 forintot meghaladó értékű kincs esetén a *fiscus*t 1/3 érték illette meg. A 19. század elején kamarai rendeletek jelentek meg ezzel kapcsolatban. 1812-től kezdve Bécs után a Magyar Nemzeti Múzeum is válogathatott érmeket a kincsből, és azokat felértékelt áron megválthatta, 1816-tól pedig a Magyar Nemzeti Múzeum, majd a Pesti Egyetem is válogathatott a Budai Magyar Királyi Kamaránál belső fémértékben érmeket a Bécsbe való küldés előtt.

A kiegyezés évében kiadott pénzügyminiszteri rendelet szerint a talált kincseket nem kellett többé Bécsbe küldeni, azokat a Magyar Nemzeti Múzeum, ill. a Pesti Egyetem váltotta meg, az állam pedig mint harmadik szereplő lemondott részesedéséről.

Az 1881-ben elfogadott műemléki törvény ugyan úttörő volt Európában, azonban a régészeti lelőhelyekről és különösen a véletlenszerűen előkerülő leletekről nem, vagy csak általánosságban rendelkezett. E tekintetben a 20. század hozott döntő változásokat. Az 1929. XI. tvc. 21. § kimondta, hogy *az ásatás (felkutatás) eredményeként előkerülő vagy egyébként talált, a 18. § első bekezdésében felsorolt dolgok fogalma alá eső, közgyűjteményben elhelyezésre alkalmas ingóság a közigazgatási hatóság útján lefoglalható és megváltható.* Ugyanez a törvénycikk kimondja azt is, hogy *a találót és a rejtő dolog tulajdonosát kártalanításként egyenlő arányban együttvéve a lelet értékének kétharmada illeti meg. A 19. § első és negyedik bekezdésében említett esetben találónak az ásató intézetet, illetőleg hazai közgyűjteményt kell tekinteni; ehhez képest ezekben az esetekben csak a rejtő dolog tulajdonosát illeti kártalanításként a lelet értékének egyharmada, amennyiben a földtulajdonossal az ásatás megkezdése előtt más megállapodás nem jött létre. A kártalanítás összegét megállapodás hiányában a Tanács és a találó által, a 19. § első és negyedik bekezdésében említett esetben a Tanács és a rejtő dolog tulajdonosa által kijelölt két-két szakértőből s általuk választott elnökből álló bizottság javaslata alapján a vallás- és közoktatásügyi miniszter állapítja meg. A találót és a rejtő dolog tulajdonosát kérelmükre a Tanács az ásatásból előkerült, közgyűjtemény részére igénybe nem vett anyagból a kártalanítási összeg értékének megfelelő értékű tárgyakkal elégítheti ki.*

A tulajdonlás tekintetében döntő fordulatot hozott 1949. évi 13. sz. törvényerejű rendelet, amely nem véletlenül az állami tulajdonlás kizárólagosságát mondta ki. A 27. § (1) bek. szerint *A rendszeres ásatás során, vagy egyébként a föld alól előkerült muzeális értékű ingóság tulajdonjoga az államkincstárt illeti, a Központ azonban e rendelkezés alól az ásatást végző más közület vagy magánszemély, illetve nem rendszeres ásatás esetén a találó vagy az ingóságot rejtő ingatlan tulajdonosa javára kivételt engedélyezhet.* (2) bek.: *Az (1) bekezdés alapján állami tulajdonba került ingóságok őrzési helyét a Központ állapítja meg. Az ilyen ingóság találóját, valamint az ingóságot rejtő ingatlan tulajdonosát a Központ pénzjutalomban részesítheti.*

Az ingatlan tulajdonosa lehetett az állam, valamely közösség vagy testület, valamint magánszemély. Elvben tehát járt nekik jutalom, a gyakorlatban azonban erre nem került sor, a hatvanas évektől pedig az elvbeni jutalmazás is kikerült törvényekből.

Az 1963. évi 9. sz. tvr. feloldotta a korábbi kizárólagos állami tulajdont a földből kikerülő régészeti tárgyak esetében, és összehangolta az 1959. évi IV. törvénnyel (polgári törvénykönyv):

132. § (1) Ha valaki olyan értékes dolgot talált, amelyet ismeretlen személyek elrejtettek, vagy amelynek tulajdonjoga egyébként is feledésbe ment - ideértve a régészeti, muzeális értékű vagy műemlék jellegű leletet -, köteles azt az államnak felajánlani.

(2) Ha az állam a dologra nem tart igényt, az a találó tulajdonába megy át; ellenkező esetben a találó a dolog értékéhez mérten megfelelő díjra jogosult.

Az 1975. évi 6. sz. tvr. így fogalmazott: *A földben és a víz mélyén talált régészeti leletek társadalmi tulajdont képeznek.* Ez a megfogalmazás az akkoriban formálódó politikai enyhülés és konszolidáció jegyében született.

A következő olyan törvény, amelyik a régészeti leletek sorsára kitért, az 1997. évi CXL. közgyűjteményi törvény volt. Megfogalmazásában visszatért az állami tulajdon kifejezés:

26. § (1) A föld felszínén, a földben a vizek medrében vagy máshol rejlő, illetőleg onnan előkerülő régészeti lelet állami tulajdon.

(2) A régészeti leletek tulajdonjogáról az állam lemondhat régészeti gyűjtőkörrel rendelkező, nem állami fenntartású múzeumok tulajdonosai javára.

37. § (3) A régészeti lelőhely, illetve lelet felfedezőjét anyagi elismerésben kell részesíteni.

Figyelemre méltó, hogy a törvény nem a régészeti lelőhely tulajdonosának a jutalmazásához tért vissza, hanem csupán pontosított, amennyiben – egyébként jogosan – külön kezelte a régészeti lelőhely felfedezőjét.

Jelenlegi ide vonatkozó törvényünk a 2001. évi LXIV. törvény a kulturális örökség védelméről (a 2005. évi LXXXIX. törvénnyel módosítva). Néhány idézet:

8. § (1) A föld felszínén, a földben, a vizek medrében vagy máshol rejlő vagy onnan előkerülő lelet állami tulajdon.

(2) A régészeti leletek tulajdonjogáról az állam nevében a nemzeti kulturális örökség minisztere lemondhat régészeti gyűjtőkörrel rendelkező, nem állami fenntartású múzeumok tulajdonosai javára.

26. § A korábban ismeretlen, régészeti nyilvántartásban nem szereplő régészeti lelőhely, illetve lelet feltáráson kívüli felfedezőjét vagy bejelentőjét anyagi elismerésben kell részesíteni.

A jelen szabályozás szerint a régészeti leletek tehát állami tulajdonban vannak, viszont tény, hogy az őket beleltározó, és így a leletek tulajdonlásába jutó múzeumok az országos múzeumoktól eltekintve önkormányzati múzeumok.

A régészeti leletek tehát a leltározás eredményeként vagy kormányzati (országos múzeum), vagy önkormányzati tulajdonba kerülnek.

Az ellentmondásos helyzetet az önkormányzati törvény elfogadása teremtette. Az állami tulajdonból önkormányzati tulajdonba való átkerülés feltételeit az állami vagyonról hozott 2007. évi CVI. törvény szabályozta és szabályozza jelenleg is:

36. § (1) Állami vagyon tulajdonjogát ingyenesen átruházni csak törvény rendelkezése alapján lehet.

(2) Állami vagyon tulajdonjoga ingyenesen átruházható

… c) helyi önkormányzat javára törvényben vagy törvény felhatalmazása alapján kiadott jogszabályban foglalt feladatai elősegítése, vagy szociális földprogram megvalósítása érdekében.

37. § (1) Az állami tulajdonban lévő védett természeti területek és értékek, erdők, műemlékingatlanok, műkincsek, valamint történeti (régészeti) emlékek és földterületek tulajdonjogának bármely jogcímen történő átruházására csak e védett vagyonra vonatkozó külön törvényben meghatározott esetekben és módon kerülhet sor.

A véletlenül és a tervszerű kutatás során előkerült régészeti tárgyak tulajdonjogára vonatkozóan a lényeg nem változik: nemzeti tulajdonról van szó. A nemzeti tulajdonlás megtestesítője pedig egyaránt lehet kormányzati vagy önkormányzati tulajdonban lévő közgyűjtemény. Ebből az is következik, hogy elvben csak a régen, 1949 előtt előkerült, a lelőhely és a lelőkörülmények tekintetében már nagyrészt feledésbe merült régészeti tárgyak tulajdonosa lehet magánszemély. Az állami-önkormányzati tulajdonlással kapcsolatban feltett kérdésemre Kecskés László professzor az alábbi elemzést készítette[1]: „A jogalkotási út mellett álláspontom szerint szerződési módszerrel is megvalósítható az állami tulajdon és az önkormányzati tulajdon közötti vagyonmozgás. Az állami oldal és az önkormányzati oldal közötti szerződések intézményileg és szerződéstipológiailag úgynevezett közigazgatási szerződéseknek, megállapodásoknak tekinthetők. Ennek a szerződéstípusnak a külföldi jogokban megalapozott részletes szabályai vannak, intézményesülése a magyar jogrendszerben azonban eléggé gyenge lábakon áll. Az ilyen szerződések megkötéséhez az állami oldalon megjelenő állami jogalanynak természetesen megfelelő előzetes felhatalmazottsággal kell rendelkeznie. Az állami vagyonról szóló 2007. évi CVI. törvény 37. §-ában foglalt felhatalmazás alapján a kulturális örökség védelméről szóló 2001. évi LXIV. törvény 8. § (2) bekezdése akként rendelkezik, hogy „*a régészeti leletek tulajdonjogáról az állam nevében a nemzeti kulturális örökség minisztere lemondhat régészeti gyűjtőkörrel rendelkező, nem állami fenntartású múzeumok tulajdonosai javára*." E rendelkezések magukban foglalják a szerződéskötési képességet is. Közigazgatási szerződésben lehet rendelkezni az állami tulajdonban lévő és önkormányzati tulajdonba átkerülő régészeti emlékek és leletek garanciális, tulajdonvédelmi és állagvédelmi jellegű szabályozási szintjének megőrzéséről, azaz az állami szintről az

[1] Kecskés László elemzését és az elemzés e részletének a közlését e helyen is köszönöm.

önkormányzati szintre való átruházásáról. A tulajdonvédelmi tartalmi körbe tartoznak a forgalomképtelenséget és a korlátozott forgalomképességet biztosító jogi megoldások… Az itt szóba hozott közigazgatási szerződések minimum tartalmi feltételeiről miniszteri rendeletben lenne célszerű szabályozást adni. A javasolt szerződések megkötésénél a miniszteri rendelet 'kvázi általános szerződési feltétel funkciót' kapna."

Ezután lehet visszatérni a régészeti lelőhelyek és leletek megtalálói, illetve bejelentői jutalmazásának a kérdéséhez. A 18/2001. (X.18.) NKÖM-rendeletben az alábbiak állnak:

16. § (2) Régészeti emlék vagy lelet megtalálóját a lelőhely, illetve a lelet tudományos jelentőségével arányos pénzjutalom és elismerő oklevél illeti meg.

(3) Nem fizethető ki jutalom a megtalálónak, ha a Tv. 24. § (3) bekezdése szerinti kötelezettségének nem tett eleget. Ilyen esetben a jutalom a bejelentőt illeti.

(4) A nemesfémből készült vagy drágakövet tartalmazó lelet után kifizetendő pénzjutalom mértékét a lelet nemesfém-, illetve drágakőtartalma napi piaci értékének figyelembevételével kell megállapítani.

(5) A lelőhely, emlék, lelet tudományos jelentőségével arányos jutalmat a Hivatal állapítja meg.

(6) A lelet elhelyezéséről a Hivatal dönt.

A régészeti leletek és lelőhelyek rongálásának és az illegális leletgyűjtésnek a szankcionálásáról az 1978. évi IV. törvény, a ma is hatályos büntetőtörvénykönyv rendelkezik:

325. § (1) Aki a talált idegen dolgot eltulajdonítja, avagy nyolc nap alatt a hatóságnak vagy annak, aki elvesztette, nem adja át, úgyszintén aki a véletlenül vagy tévedésből hozzá került idegen dolgot eltulajdonítja vagy nyolc nap alatt vissza nem adja, vétséget követ el, és egy évig terjedő szabadságvesztéssel, közérdekű munkával vagy pénzbüntetéssel büntetendő.

(2) A büntetés két évig terjedő szabadságvesztés, ha a jogtalan elsajátítást a kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

(3) Bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztéssel büntetendő az, aki

… b) 1. kulturális javak körébe tartozó tárgyat, régészeti lelőhelyet vagy műemléket, … rongál meg.

(4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha a rongálás

… b) 1. kulturális javak körébe tartozó tárgyat, régészeti lelőhelyet vagy műemléket, … semmisít meg.

326. § (1) Aki lopásból, sikkasztásból, csalásból, hűtlen kezelésből, rablásból, kifosztásból, zsarolásból, jogtalan elsajátításból, vagy orgazdaságból származó dolgot vagyoni haszon végett megszerez, elrejt vagy elidegenítésében közreműködik, orgazdaságot követ el.

… (3) A büntetés bűntett miatt három évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot nagyobb értékre vagy kulturális javak körébe tartozó tárgyra követik el.

Ugyanez a törvény szabályozza az orgazdaság szankcionálását is:

325. § (4) A büntetés egy évtől öt évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

– a) jelentős értékre,

– b) nagyobb értékre üzletszerűen követik el.

(5) A büntetés két évtől nyolc évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

– a) különösen nagy értékre,

– b) jelentős értékre üzletszerűen követik el.

(6) A büntetés öt évtől tíz évig terjedő szabadságvesztés, ha az orgazdaságot

– a) különösen jelentős értékre,

- b) különösen nagy értékre üzletszerűen követik el.

A 2005. évi LXXXIX. törvénnyel módosított 2001. évi LXIV. örökségvédelmi törvény nem ismétli meg a büntető törvénykönyv ide vonatkozó paragrafusait, a régészeti lelőhelyeket és a műemlékeket veszélyeztető vagy éppen megsemmisítő tevékenységgel kapcsolatban a következőket tartalmazza:

82. § (1) Azt a természetes vagy jogi személyt és jogi személyiséggel nem rendelkező szervezetet, aki (amely) az e törvényben engedélyhez kötött tevékenységet engedély nélkül vagy attól eltérő módon végzi, illetve a védetté nyilvánított, vagy e törvény erejénél fogva védelem alatt álló kulturális örökség elemeit jogellenesen megsemmisíti vagy megrongálja, illetve a védett kulturális örökségi elemet kötelezettségének elmulasztásával veszélyezteti, örökségvédelmi bírsággal (a továbbiakban: bírság) kell sújtani. Az örökségvédelmi bírság kiszabása nem mentesít egyéb, építésügyi eljárásban kiszabható bírság alól.

(2) Bírsággal sújtható az, aki a jogszabály által előírt bejelentési kötelezettségének nem tesz eleget.

A véletlenül előkerült leletek jelenleg érvényben lévő jutalmazásával kapcsolatban nyilvánvaló anomália az, hogy csupán a megtaláló és a bejelentő érdekeltségére épít, az ingatlan tulajdonosának az érdekeltségét évtizedek óta figyelmen kívül hagyja. Az ókor óta érvényes elv az ötvenes-hatvanas években szorult ki előbb a gyakorlatból, majd pedig a törvénykezésből. Ez azonban több szempontból is felveti az igazságosság és a méltányosság kérdését, hiszen az „állam" is tulajdonosi jogára hivatkozik. A kérdésnek lehet persze más megítélése is, mint például néhány európai államban, ahol az állami tulajdonjog csak meghatározott mélységhatár alatt érvényesül. Az e fölötti rétegben előkerülő lelet az ingatlan tulajdonosáé. Természetesen ennek a szabályozási módnak is vannak nehezen ellenőrizhető és érvényesíthető pontjai, elsősorban a lelet mélységének a pontos, a tulajdon szempontjából döntő súlyú meghatározása. Mindenesetre a jelenleginél méltányosabb lenne egy olyan szabályozás, amely az ingatlan tulajdonosának az érdekére is tekintettel van. Egy ilyen változtatás jól beleillene az államosítás maradékainak a fölszámolása, a jogállamiság helyreállítása irányában tett erőfeszítések sorába. Az ingatlantulajdonosok jutalmazásba való bevonása amellett, hogy kétségtelenül nagyobb anyagi áldozatvállalást követelne meg az államtól, ugyanakkor gyakorlati haszonnal is járna, hiszen ennek a tulajdonosi körnek az anyagi érdekeltsége hozzájárulna a régészeti lelőhelyek fokozottabb védelméhez. A lelőhelyek védelme manapság az egyik legnehezebben megoldható feladat, és ezt a helyzetet az illegális kincsvadászok gátlástalanul kihasználják. A földtulajdonosok jutalmazhatósága viszont széles körben mozgósítaná ezt a nem csekély tömeget országszerte, és ha másért nem, saját anyagi érdekükben meggátolnák a lelőhelyek kirablását.

Az illegális leletgyűjtés visszaszorítása nemzeti, országos ügy. A lelőhelyeket járva szinte mindenütt rá lehet bukkanni a kincsvadászok nyomaira, a leletek keresésére mélyített kisebb nagyobb gödrökre. A közérdek érvényesítésére több módszer párhuzamos, együttes alkalmazására van szükség.

- Érvényt kell szerezni a törvényi tiltásnak, a feltárt esetekben szigorúan, a törvény teljes erejével kell eljárni;
- Fokozni kell a régészeti leletek és lelőhelyek tudományos, művészeti és helytörténeti jelentőségét bemutató felvilágosító, tájékoztató munkát a társadalom minden rétege, különösen az önkormányzatok és a rendőrség felé;
- Fokozni kell a kulturális örökség őrzésére és védelmére tett erőfeszítéseket az örökségvédelmi felügyelet és a természetvédelmi felügyelet együttműködését.
- Anyagi érdekeltségük megteremtésével be kell vonni a kulturális örökség védelmébe az ingatlantulajdonosokat;
- Minél előbb meg kell szervezni a fémleletek szisztematikus, múzeumok által való felszíni begyűjtését.

A hazai és a nemzetközi műtárgy-kereskedelem a régészeti lelőhelyek fosztogatásának a legfőbb motorja, tehát az illegális műtárgy-kereskedelmet minden erővel vissza kell szorítani. Az illegálisan folyó régészeti műtárgy-kereskedelmet jelenleg az is elősegíti, hogy nem az eladónak és a kereskedőnek, hanem a rendőrségnek és az örökségvédelmi hatóságnak kell bizonyítani ezt a tényt. Mielőbb meg kellene hozni azt a jogszabályt, amely kimondja, hogy a régészeti tárgyak áruba bocsáthatóságának a feltétele az állami tulajdonjog kimondása előtti előkerülés és ennek igazolása. A bizonyítási kötelezettség tehát ne a vásárlónál, hanem az eladónál legyen.

A jelenlegi áldatlan helyzeten csak határozott és gyors lépéseket téve lehet változtatni. Ezek a lépések az örökségvédelem és a társadalom nagyobb odafigyelésével, a meglévő törvények pontos és határozott betartásával és betartatásával, továbbá újabb törvény- és rendeletalkotással teendők meg, és az intézkedések együttes erejével remélhetőleg gátat szabhatnánk hazánk nemzeti vagyona egy jelentős részének, a régészeti lelőhelyek mint szabadtéri múzeumok kirablásának.

Visy Zsolt
ICOMOS Régészeti Örökségvédelmi Bizottság

Közgyűlés - Budapest

2010. május 19-én került sor az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság XX. éves rendes közgyűlésére Balassa M. Iván levezető elnök vezetésével. A kerek évfordulót közgyűlésünk különleges helyszínen, a 2009-ben ICOMOS-díjjal elismert Budapesti Állat- és Növénykertben tarthatta. Az eseményt ünnepi keretbe foglalta Persányi Miklós főigazgató úr köszöntője és a közgyűlés előtt tartott, „Az újjászületett műemléki Állatkert" című igen tartalmas, képekkel illusztrált előadása, majd a közgyűlés lezárása után az ICOMOS tagság jelenlétében az ICOMOS-díj bronzplakettjének ünnepélyes leleplezése az Állatkert főbejáratánál.

A tavalyi tisztújító közgyűlést követően az új elnökség és vezetőség munkájáról kaptunk áttekintést az elnöki beszámolóban, pénzügyi helyzetünkről az ellenőrző bizottság elnöke adott tájékoztatást. A 2009. évi közhasznú jelentést és elnöki beszámolókat a közgyűlés egyhangúan elfogadta. Ezeket, valamint alelnöki és szakbizottsági beszámolókat az alábbiakban adjuk közre:

2009.év BESZÁMOLÓ MÉRLEGE	ezer forintban
A. Befektetett eszközök	398
B. Forgóeszközök	11 057
ESZKÖZÖK (AKTIVÁK) ÖSSZESEN	11 455
C. Saját tőke	11 455
FORRÁSOK (PASSZÍVÁK) ÖSSZESEN	11 455

2009 év BESZÁMOLÓ EREDMÉNY LEVEZETÉSE	ezer forintban
ÖSSZES KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉG BEVÉTELE	17 995
TÉNYLEGES PÉNZBEVÉTELEK	17 995
KÖZHASZNÚ TEVÉKENYSÉG RÁFORDÍTÁSAI	22 772
TÁRGYÉVI PÉNZÜGYI EREDMÉNY	4 491
TÁRGYÉVI EREDMÉNY	
1. Közhasznú tevékenység tárgyévi eredménye	4 491

Nagy Gergely:

Elnöki beszámoló és az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület Közhasznúsági beszámolója a 2009. évi tevékenységéről

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesületet a Fővárosi Bíróság 2005. június 14-én kelt, 9.Pk.60.134//1996/13 számú határozatával közhasznú szervezetté nyilvánította.

A 2009-es beszámoló az előírásoknak megfelelően 2010-ben történik, ami igen jelentős év az ICOMOS életében. Nemzetközi szervezetünk ezévben ünnepli megalapításának 45. évét, a Magyar Nemzeti Bizottság 20. közgyűlését tartja, és idén lesz a 40. éves az immár Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem nevet viselő Egri Nyári Egyetem. Ezek az évfordulók külön-külön is alkalmat adhatnának az ünneplésre. Nagy örömmel fogadtuk Winkler Gábor volt elnökünk – tiszteletbeli elnökünk magas állami kitüntetését, amihez ezúton is szívből gratulálunk.

Szervezeti élet

A 2009-es év két részre szakadt, mert tisztújító év volt. Ezért ugyanabban a gazdálkodási évben májusig a régi elnökség, májustól az új tisztségviselők irányították a szervezetet. Az átállás zökkenőmentesnek nevezhető, mert az Iroda olyan állandóságot és biztonságot jelent, ami átsegített bennünket a nehézségeken. Az új elnökség a korábban bevált rendnek megfelelően osztotta szét a feladatokat az alelnökök között. Az elnökségi üléseken elsősorban a szervezet életével, fenntartásával és szakbizottságokhoz nem köthető programszervezéssel foglalkoztunk. Az Ellenőrző Bizottság elnöke rendszeresen részt vett a vezető testületek ülésein. A gazdálkodás és az ügymenet tekintetében nem jelzett kifogásolni valót.

AZ ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság a tagfelvételi kérelmeket tekintve egyre népszerűbb szervezet, ami kitűnik abból, hogy egyre többen kérik tagfelvételüket. Ahogy a nemzetközi szervezet a Magyar Nemzeti Bizottság álláspontjával megegyezően meghatározta, a tagfelvételi kérelmek elbírálásakor fontosnak tartottuk megőrizni a szervezet szakmaiságát, függetlenségét és civil jellegét. Talán ennek a három szempontnak az érvényesülése teszi egyre elfogadottabbá szakmai körökben is szervezetünket.

2009-ben 54 fővel növekedett tagságunk, jelenleg 401 egyéni tagunk van. Sajnos 3 jogi tag lemaradt, 22 intézmény vállalta a tagságot.

Az elnökség nyolc alkalommal ülésezett, a vezetőség két ülést tartott 2009-ben. Ezen túl a tisztségviselők és az iroda napi kapcsolata biztosította a szervezet gördülékeny működőképességét.

A működésről

Az Magyar Nemzeti Bizottság működésének alapfeltétele továbbra is az Iroda. Keller Annamária irodavezetőnek köszönhető, hogy irodánk eredményesen működik. Ötletekből nem szenvedünk hiányt, ezért feladataink egyre bővülnek, az Iroda hasznos segítsége nélkül programjainkat nem tudnánk megszervezni, lebonyolítani.

Szervezeti életünkről és munkánkról pontos híradással van az ICOMOS Híradó. Fontos lenne, ha a szakbizottságok ezen a fórumon is rendszeresen beszámolnának tevékenységükről. A rendszeresen megjelenő kiadványunk Keller Annamáriát dicséri. Takarékossági okokból e területen is kénytelenek vagyunk az e-mail adta lehetőségeket kihasználni.

Pakulár Ibolya a napi rendszeres teendőket végzi rendkívüli lelkiismerettel, gondoskodik a honlap karbantartásáról. Továbbra is fontosnak tartjuk az angol nyelvű honlap kialakítását, valamint, hogy a szakbizottságok csatlakozó oldallal kapcsolódhassanak rendszerünkhöz. Sajnos erre vonatkozó pályázataink eddig sikertelenek voltak. A honlap korszerűsítése ezért anyagi okok miatt egyelőre húzódik, továbbra is pályázat útján próbáljuk megteremteni a megújulás lehetőségét.

Pénzügyi helyzet

Az Magyar Nemzeti Bizottság egyre nehezebben tudja előállítani a működéséhez szükséges pénzügyi feltételeket. Pályázaton csak konkrét programokhoz lehet támogatást találni. Sokszor a megpályázott összeg töredékéből kell az eredeti programot megvalósítani. Ezek lebonyolításához nélkülözhetetlen az Iroda, működésének biztosításához azonban igen szűk lehetőségeink adódnak. A KÖH segítség, de szorult helyzete miatt a hajdan volt szintén nem nagy támogatást harmadára csökkentette. A Kulturális Minisztérium a tagdíjbefizetésünkhöz nyújt térítést, a külföldi kapcsolataink ápolásához külön segítséget nyújtott. Ezek az összegek sajnos korántsem fedezik a tényleges – alacsonyan tartott - költségeket. Az NCA pályázattal kiegészítve is csak munkatársaink önzetlen feladatvállalásának köszönhető, hogy szervezetünk aktivitása a nehezedő körülmények miatt is egyre kiterjedtebb. Ezzel a helyzettel kénytelenek vagyunk illetlenül visszaélni és együtt élni, pedig kötelességünk lenne az érdemi munka illőbb elismerése.

2009-ben 17 pályázatot állítottunk össze. ebből 11 hozott eredményt. Ez a munka tette lehetővé, hogy programjainkat megszervezhettük. A folyamatos pályázatfigyelés, a pályázat elkészítése rendkívüli figyelmet igényel, Pakulár Ibolya munkája nélkül ezen a területen ilyen sikereket nem érhettünk volna el.

Szakmai tevékenység

Programok

Egyik legjelentősebb programunk a Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetem. 2009-ben a 39. alkalommal került megrendezésre Noszvajon, sikere és eredményessége a legszebb legendás évekre emlékeztetett. Kovács Erzsébet odaadó munkájáért tartozunk köszönettel, aki idén a 40. nyári egyetemet szervezi, ahol az épületkutatás lehetőségei, feladatai és szerepe téma köré szerveződik a program.

A Népi Építészeti Szakbizottság 2009-ben újjáélesztette a Békési Népi Építészeti konferenciát - *Polifon népi építészet* címmel. Antal Anna, Balassa Iván, Széphegyi László, Dobos Albert és Pakulár Ibolya munkájának rendkívüli sikerén fellelkesülve 2010-ben is lesz újabb békési rendezvény a nagyon aktuális településszerkezetek átalakulásai, illetve megőrzése témakörben Nem lesz rendszer az évenkénti konferencia, az eredeti OMK-k közötti kétéves ciklus rendjének a helyreállítása a cél.

Eredményes pályázatok nélkül programjainkat nem tudnánk megvalósítani. Felvállaltuk a nagy sikerű, időközben tankönyvvé és hiánycikké lett Karták könyvének bővített és javított kiadását. Ehhez pályázaton kaptunk pénzt, az előkészítés folyamatban van. A kötet összeállításán Fejérdy Tamás főtitkár úr dolgozik.

A Világnapot 2009-ben is sikerrel tartottuk meg, Pécsett került sor a rendezvényre, ahol átadtuk az ICOMOS- és a Citrom-díjakat. Mivel immár több szakmai szervezet kapcsolódik be a zsűri munkájába, az elismerés egyre nagyobb szakmai érdemmé válik. Szombathelyen tartottuk az OMK-t. Mindkét rendezvény szakmai programjának összeállításában Kovács Erzsébet alelnök asszony volt a meghatározó egyéniség.

2009-ben, a vezetőségi ülés határozata alapján elkezdődött a Möller István tudományos konferencia előkészítése. A KÖH-el és az Építészettörténeti és Műemléki Tanszékkel közös rendezvény a 2010-es Műemléki világnap fő témakörét adta.

A Magyar Urbanisztikai Társasággal közösen megalapítottuk és meghirdettük a közterület megújulási pályázatot, hogy a legszínvonalasabb módon átalakult helyszínek példája segítse az újabb területek megújulását. 2009-ben az előkészítés, a zsűri összeállítása történt meg, feladata a végleges kiírás megszervezése és a pályázat lebonyolítása.

Az ICOMOS klub négy alkalommal tartott rendezvényt. Ezen belül igen sikeres volt amikor a szakbizottságok tartottak előadást. A Népi Építészeti és a Kertépítészeti Szakbizottság képviseltében Alföldy Gábor, Pataky Emőke, Kacskovics Fruzsina és Vizy László-Sisa Béla előadása szintén komoly érdeklődést váltott ki. Harangi Anna igazán alkalmas szervezőként intézi a klub ügyeit, ezúton is köszönöm munkáját. Igaz az érdeklődés előre kiszámíthatatlan a mai világ programdömpingjében, de igazoltnak látom, hogy érdemes ritkább programot szervezni.

Az ICOMOS eredményességének és láthatóságának elősegítésére 2009-ben kezdtük el a regionális hálózat kialakítását. Régiónként kiválasztott szakemberek vállalták, hogy olyan tanácsadó rendszer kialakításának megszervezésében vegyenek részt, amely segítheti azok munkáját, akiknek célja az örökség megőrzése és szakszerű megújítása. A helyi sajátosságok, kapcsolatok régiónként eltérő működést jelenthetnek, de hasznos a különböző területek adottságainak és speciális

problémáinak közös egyeztetése. Egy év végi sikeres NCA pályázatnak köszönhető, hogy a programhoz a Porta Speciosa és a Magyar Kulturális Örökségvédelmi Egyesület is csatlakozott, ezzel növekedtek lehetőségeink az összefogásra és az együttes fellépésre.

Az immár öt szervezet által támogatott Guzsik-díjat 2009-ben is az Építészmérnöki Kar kiválasztott két TDK dolgozatának szerzője érdemelte ki.

A 2009-es közgyűlésen adtuk át a Möller Emlékérmet Szabó Lászlónak. A kiírásnak megfelelően a nemzetközi díj átadása is esedékes volt, Alexander Balega érdemelte ki az ötévente odaítélhető elismerést. Panteonunk Gerő László és Levárdy Ferenc munkásságának bemutatásával gazdagodott.

Szakbizottságok

A szakbizottságok nagyon eltérő színvonalon dolgoznak. Vannak aktív, vannak szunnyadó és vannak képletesen működő szakbizottságok. Örvendetes a Népi Építészeti Szakbizottság újjászületése. Visszajelzés nélkül úgy tűnik, hogy vannak egyemberes szervezetek is. A Történeti kertek, a Régészeti szakbizottság értékes rendezvényekkel jelentkezett, rendkívüli érdeklődés övezte a Turizmus Szakbizottság Budapest földalatti értékeit bemutató sétáit. A Laseczky Frigyes, Zádor Judit, Dévényi Tamás, Végh András és nem utolsó sorban Kovács Erzsébet vezette programok az ICOMOS szakmai kapcsolatait, és megismertetését is segítette.

A szakterületekhez rendelt szakmai munka továbbra is a szakbizottságokban történik, ezért külön alelnöki feladat munkájuk segítése. Ezért meglepő, hogy igen nehéz a szakbizottsági munkaterveket, a beszámolókat begyűjtenie az elnökségnek. A szakbizottsági névsorok összeállítása is késésben van. Enélkül nem várható el, hogy az elnökség segíteni tudja a szakbizottság munkáját, vagy figyelje és pályázatokkal támogassa programjaikat. A Népi Építészeti Szakbizottság kivételével így csak az elnökség és a vezetőség által képviselt programokhoz szerezhettünk támogatást.

Kapcsolatainkról

Az elmúlt évben céljaink megvalósításához egyre több társszervezettel sikerült közös programokat szervezni, illetve egyre eredményesebb együttműködésünk. A KÖH, a hivatalos műemlékvédelem szervezetével hagyományosan jó a szakmai kapcsolatunk, a BMGE Építészettörténeti és Műemléki Tanszékével is egyre szorosabb az együttműködésünk. A Kulturális Minisztériummal partnerkapcsolat alakult ki, a NFGM–al a kapcsolatfelvétel éppen, hogy megtörtént, a továbblépés lehetőségét már az új minisztériumi szervezeti keretek között kell megtalálnunk. Más civil szervezetek közül a Porta Speciosa-val, a Magyar Örökségvédelmi Egyesülettel, a MÉSZ-szel, a MUT-tal különösen szoros, folyamatosan erősödő szakmai együttműködés alakult ki. Közös programjainkon egyre több lehetőség nyílik egymás munkájának megismerésére. A Podmaniczky Páholyban való részvétel további szervezetekkel való közös fellépést segíti.

Nemzetközi kapcsolataink

Nemzetközi szervezetünkkel és a párizsi irodával továbbra is kiváló a kapcsolatunk. Itthoni eredményességünket mutatja, hogy szervezetünk az ICOMOS harmadik legjelentősebb szervezetévé fejlődött. Ausztráliát megelőzve Franciaország és az Egyesült Államok mögött a harmadikak vagyunk a rangsorban.

Az európai elnökök találkozója Bécsben volt júniusban, Máltán a Tanácsadó Testület és a Nemzetközi Tudományos Tanács tartotta ülését, ahol sikerrel képviseltük szervezetünket. Fejérdy Tamást beválasztották az elnököt segítő nemzetközi tanácsadó testületbe, amihez ezúton gratulálunk.

Népi Építészeti Szakbizottságunk a Torockón megrendezett Tusnád konferencia szervezéséből vette ki részét, ahol a CIAV is éves ülését tartotta. Hosszú évek után ismét van magyar tagja a szakbizottságnak, Antal Annát sikerrel delegáltuk a szervezetbe.

Részt vettünk a CIVVIH tisztújító ülésén Narniban. Visy Zsolt európai alelnökként vett részt a Régészeti Szakbizottság, az ICAHM ülésén. A Wierdl Zsuzsa vezette Nemzetközi Falkép-bizottság többször ülésezett.

Irán visszalépett a 2011-es Közgyűlés megrendezésétől, Párizs vállalta a rendezvény megszervezését. Ez az az év, amikor a párizsi központ új helyre, az ICOM-mal közös épületbe költözik.

Tevékeny tagjainknak köszönöm eredményes munkáját. Remélem egyre sokrétűbb programjaink tagságunk köréből is egyre többeket indít aktivitásra.

❋

Kovács Erzsébet: Alelnöki beszámoló 2009/2010

Az alelnöki munkamegosztás keretében feladatom a civil szakmai kapcsolatok építése, szervezése. Ennek alakulása úgy foglalható össze, hogy a meglévőket ápoltuk, újak születtek, és van lehetőség a további fejlődésre is.

- A műemlékvédelem ügyét érintő közügyek (helyi védelem stb.) érdekében együttműködünk az ország különböző szakmai és civil szervezeteivel. Nyilatkozatokat, és tiltakozásokat fogalmazunk meg az örökség létét veszélyeztető konkrét ügyekkel és jelenségekkel kapcsolatban
- Kihasználjuk az ICOMOS nemzetközi kapcsolatai által kínált lehetőségeket is. Sajnos nem mindig kíséri siker megmozdulásainkat így például a szabadkai színház átépítése ügyében kezdeményezett nemzetközi akció sem, pedig még az ICOMOS vezetőit is bevontuk az akcióba.
- A tizenhárom civil szervezet együttműködését koordináló Podmaniczky Páholy megalakulása (2008) óta új lehetőségeink vannak a megjelenésre és arra is, hogy véleményt nyilvánítsunk, adott esetben tiltakozzunk közérdeklődésre számot tartó ügyekben. Így például szorgalmaztuk, hogy minden budapesti kerület fogalmazza meg a helyi védelmi rendeltét, tiltakoztunk a Tavaszmező utcai műteremházat megvásárló ingatlanfejlesztő átalakítási tervei ellen (Budapest Józsefváros Önkormányzat, Kulturális Örökségvédelmi Hivatal, a Fővárosi Település- és Értékvédelmi Főosztály). Kiáltványunkkal Belső-Budapest pusztítása ellen, és legutóbb, az építésügyi hatósági eljárásoknak a helyi védett épületek sorsát érintő változásaival kapcsolatban fordultunk az illetékesekhez. Együtt emeltük fel szavunkat a postaládák indokolatlannak tűnő cseréje, és most az Andrássy úti telefonfülkék eltávolítása ellen is.
- Sikeresek voltak a KÖH-hel közösen rendezett szakmai programok.

  A Műemléki Világnap eseményeit 2009-ben Pécsett „Ipari örökség, ipari művészet" című konferencia, 2010-ben a Budapesti Műszaki Egyetemen Möller emlékülés kísérte.

  Hasonlóan sikeres volt az Értékőrző városfejlesztés címmel megrendezett XXV. Országos Műemléki Konferencia (Szombathely 2009. szeptember 2-5)
- Az oktatás, képzés területén is vannak eredményeink és új kapcsolataink. Továbbképző és ismeretterjesztő programjainkat a MÉK évről évre magas pontszámmal akkreditálja.

  A Román András Műemlékvédelmi Nyári Egyetemet a MÉK, a Budapesti Műszaki Egyetem és a leuveni Katolikus Egyetem is akkreditálta. A leuveni kapcsolatnak köszönhetően a nyári egyetem résztvevői között a környező országok szakemberein kívül távoli földrészekről (Dél-Amerika. Afrika, India) is üdvözölhetünk hallgatókat. A nyári egyetem megrendezéséhez nélkülözhetetlen anyagi forrásokat javarészt pályázat útján biztosítjuk. Legfontosabb támogatónk az NKA. A környező országok szakmai szervezeteivel is kiváló kapcsolatokat ápolunk. Ennek köszönhetően nagy számban jönnek hallgatók és előadók a határon túlról is. Az idei rendezvény immár a negyvenedik, amelynek témája a műemlékvédelem és a kutatás kapcsolata lesz (július. 1-7).

  A Porta Speciosa Egyesülettel, az UNESCO Titkársággal, a Világörökség Magyar Nemzeti Bizottságának titkárságával együttműködve folytatódott a szakközépiskolai tanárok módszertani továbbképzése.
- Új kezdeményezés a MUT-tal közösen meghirdetett Köztér megújítási nívódíj pályázat, amellyel az eredményes örökségvédelem megbecsülését, elismerését kívánjuk segíteni(eredményhirdetés 2010. május 20-án Balatonfüreden)
- NCA támogatással sikeresen startolt az Örökségvédelmi Tanácsadó Hálózat. Célunk hogy az ország hét régiójában közvetlenül, személyes kapcsolatokon nyugvó tanácsokkal segítsük a tulajdonosokat, a szakma különböző területein tevékenykedő szakembereket, a helyi védelem, az oktatás, nevelés ügyét. Partnereink: a Porta Speciosa Egyesület, és a Magyar Kulturális Örökség Egyesülete

❋

Lővei Pál: Alelnöki beszámoló 2009/2010

A 2009. és 2010. évi közgyűlések közötti időszakban az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága rendezvényei közül tudományos szempontból kiemelkedett a Möller István születésének 150. évfordulója alkalmából, 2010. április 19-én tartott emlékülés, amely az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága, a Budapesti Műszaki Műegyetem Építészettörténeti és Műemlékvédelmi Tanszéke, valamint a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal közös programja volt – az ötlet az ICOMOS elnökségétől származott. A program összeállítását, az előadók felkérését, a szervezést a Műegyetem részéről Marótzy Katalin, a KÖH részéről Deme Péter, az ICOMOS részéről pedig Kovács Erzsébet és Lővei Pál alelnökök végezték. A konferencián, amely a 2010. évi Műemléki Világnap tudományos programját alkotta, az alábbi előadások hangzottak el:

Mezős Tamás:	A műemlékvédő Möller István
Bozóki Lajos:	Möller István és a lékai vár
Radu Lupescu:	Möller István működése Vajdahunyadon és a Hátszegi-medencében
Sarkadi Márton:	Möller István helyreállító munkája a gyulafehérvári székesegyházon
Marótzy Katalin – Halmos Balázs:	Möller István tevékenysége a gyulafehérvári székesegyházon a korabeli és a mai műemlékvédelem-elmélet tükrében
Havasi Krisztina:	Möller István és Esztergom, Pilisszentkereszt, Eger: építészettörténeti vizsgálatok és kőfaragványok
Gy. Balogh Ágnes:	Möller István, a műegyetemi tanár
Bardoly István:	„Igen veszedelmes útra léptünk” – Zsámbék 1933–1934
Prakfalvi Endre:	Möller Lehel téri temploma

A világnapi program zárásaként a KÖH Örökséggaléériájában kamara-kiállítás nyílt „Felmérés és fotódokumentáció – Möller István jegyzetfüzetei” címmel, Bardoly István rendezésében.

A Möller-konferencia előadásainak szerkesztett szövegeit a Műemlékvédelem 2010. évi 3. számában adtuk közre.

❋

Kulturális Szakbizottság beszámolója

Terveink között szerepelt, hogy a korábban nagy érdeklődéssel kísért épületlátogatásokat és sétákat, új tartalommal és formában újra indítjuk. Zádor Judittal kidolgoztuk Budapest földalatti értékeit bemutató séták programját, és a tervezetet benyújtottuk a „Budapest Bank Budapestért” Alapítvány kuratóriumához azzal az elképzeléssel, hogy sikeres pályázat esetén meghirdetjük azt a Pesti Estben is a „nagyközönség” számára. Pályázatunk azonban nem nyert, így a korábbi gyakorlatnak megfelelően az ICOMOS tagok okulására és örömére zajlanak a nagy érdeklődéssel kísért programok.

Ennek keretében az érdekelt szakemberek vezetésével meglátogattuk
- 2009. október 6-án a belvárosi Ferences templom restaurálási munkáinak eredményét és a szentély alatti Batthyány emlékhelyet,
- november 9-én a Rácz - fürdő helyreállítási munkáit,
- december 12-én a Szent György tér nyugati oldalán húzódó középkori és újkori pincesort (Bormúzeum).
- 2010. március 11-én a Szikla Kórházat,
- április 20-án a Gellért-hegy alatti aragonit barlangot és a forrásokat.

Terveink között szerepel a budavári József Nádor Kripta megtekintése (június 9-én) és további helyszínek meglátogatása is az őszi évadban.

Kovács Erzsébet
a Kulturális Turizmus szakbizottság elnöke

❋

Fotogrammetriai Szakbizottság
beszámolója

1. Előadások:

Dr. Kis Papp László: A digitális fotogrammetria új irányai, felhasználási lehetőségek a műemlékek felmérésében és dokumentálásában
Rédey István Szeminárium Budapest 2009. október 13

Szerdahelyi András: A Photo modeller program újabb fejlesztése a 3D-s épületábrázolásban
Rédey István Szeminárium Budapest 2009. december 8

Kovács Géza egyetemi hallgató: A Monori műemlékek műemlékkataszterének elkészítése
Tudományos Diákköri Konferencia Budapest 2009.

Molnár Gábor egyetemi hallgató: A Budapesti Várbazár felmérése /részletek/ digitális fotogrammetriai módszerekkel. Tudományos Diákköri Konferencia

2. A Szakbizottság részvétele a Möller István emlékülésen és a BME Építészettörténeti Tanszék jubileumi rendezvényein

3. Korszerű szakmai oktatóanyag összeállítása a Műemlékvédelem szakmérnöki képzés hallgatói számára. Az oktatóanyag kiemelt részei:
- a digitális fotogrammetriai eljárással készült ortofotók pontossága, a pontosság és a gazdaságosság kapcsolata
- mikor, milyen pontosság szükséges a felmérések elvégzésekor. A megbízó előzetes tájékoztatása - a pontosság, a felmérési idő és a költségek kapcsolata
Az oktatóanyagot összeállította Dr.Kis Papp László egyetemi tanár és Szerdahelyi András doktorandusz

Kis Papp László
a Fotogrammetriai Szakbizottság elnöke

❋

Ipari Örökség Szakbizottsága
beszámoló

- Az ICOMOS és a TICCIH (The International Committee for the Conservation of the Industrial Heritage) közös bizottságaként működő Szakbizottság tevékenységének legfontosabb eredménye a legutóbbi beszámoló óta eltelt időszakban, hogy több tagjának közreműködésével kibővült az ipari örökségvédelem oktatása a Miskolci Egyetemen, ahol Magyarországon egyedüliként folyik ilyen jellegű képzés. A 2010/11-es tanévtől kezdődően már nemcsak az alapképzés részeként, hanem a szakirányú továbbképzés keretei között is lehetőség nyílik a szakmai ismeretek szervezett elsajátítására.
- A Szakbizottság működésének szintén fontos eredménye, hogy 2009-ben a Műemléki Világnap alkalmából Pécsett megrendezett konferencián – amely az ipari örökség helyzetével foglalkozott – a Szakbizottság vezetője felkérésre *A XIX. századi ipari fejlődés hatása az építészetre és a településekre a mai helyzet tükrében* címmel tartott előadást.
- A TICCIH XIV. nemzetközi konferenciáján 2009 szeptemberében Freibergben Szakbizottságunk két taggal vett részt. A konferencián Németh Györgyi önálló szekciót szervezett, mely olyan sikeresnek bizonyult, hogy a szekciói előadói és hallgatói új nemzetközi szakbizottságot hoztak létre a felvetett kérdések további vizsgálatára. A magyar szakbizottság tagjainak segítségével a konferenciára összeállított országjelentés *National Reports on Industrial Heritage – the Current Situation Worldwide* címmel már a konferencia kezdetére megjelent.
- Az ipari örökség és a Szakbizottság munkája iránti növekvő érdeklődés jele, hogy az elmúlt időszakban Szakbizottságunk több új taggal gyarapodott.

Németh Györgyi
az Ipari Örökség Szakbizottság elnöke

❋

Népi építészeti szakbizottság
beszámolója

A Szakbizottság tevékenysége 2009-ben két konferencia köré csoportosult.

Az egyik *„Az épített örökség Felújításának elméleti és gyakorlati kérdései konferenciasorozat - TUSNAD 2009." címmel* 2009. május 20-23. között Torockón (Rimetea, Románia) *„Többnemzetiségű régiók népi építészete"* címmel megrendezett 14. ülésszaka, mely ez alkalommal az ICOMOS CIAV (Comité International de l'Architecture Vernaculaire) éves rendes közgyűlése is volt, és a címéből kitetszően a népi építészet emlékeinek védelmével foglalkozott. Szakbizottságunk elnöke a szervezőktől felkérést kapott, hogy vegyen részt a konferencia tudományos tanácsában, magán a tanácskozáson vezette „A népi építészet örökségértéke" című szekciót (modult).

Szakbizottságunk több tagjai, Antal Anna, Balassa M. Iván, Furu Árpád és Kerner Gábor előadással, Pataky Emőke poszterkiállítással szerepelt.

A tanácskozás egyben lehetőséget nyújtott arra, hogy a magyar szakbizottság felvegye a kapcsolatot a CIAV-al, sőt, hogy évtizedek kihagyása után Antal Anna személyében újra magyar képviselő is legyen a bizottságban.

A másik tanácskozást a Szakbizottságunk szervezte Békésen, 2009. október 1-3. között *„Polifon népi örökségvédelem"* címmel, mely a *XVI. Békési Népi Építészeti Tanácskozás* volt.
A megszakadt *Békési Tanácskozás*-sorozat életrekeltése minden szervezői és résztvevői várakozást felülmúlóan sikerült. A teljes hallgatói létszám 90 fölött volt. Új helyszínen, Békés Városi Kulturális Központban voltak az előadások, a nyitóülésen a résztvevők *Mezős Tamást, Winkler Gábort, Balassa M. Ivánt* és *Tamáska Mátét* hallgatták meg, majd a folytatásban *Dobosyné Antal Anna, Kirzsán András* és *Rajnai Gábor* szerepelt. Október 2-án *Csökmei László, Andó György*, *Kerner Gábor*, *Völgyesi Krisztina*, *Szász Gábor*, *Olajos Csaba*, *Koszecz Sándor,* délután pedig *Tihanyi Csaba*, *Kelemen Béla*, *L. Balogh Krisztina*, *Szabó László* adott elő, a záróelőadást *Istvánfi Gyula* tartotta.
Az ülésszak alkalmával összesen három kiállítást is megtekinthettek a résztvevők *Sófalvi István*nak a szilágylompérti templom festett mennyezetét bemutató fotóit, *Szatmári Klárá*nak a magyarlónai templomot bemutató posztereit és *Dobosyné Antal Anna Fachwerk a Schwäbische Türkei területén* tablóit.
A résztvevők külön foglalkoztak a *Torockói dokumentum* értékelésével.

A korábbi békési tanácskozásoknak mindig része volt egy tanulmányi kirándulás. Ezt a hagyományt is sikerült feleleveníteni. A *Dobos Albert* által szervezett és vezetett tanulmányút állomásai: Tótkomlós, Medgyesegyháza, Kétegyháza, Elek és végül Békéscsaba volt.

A tanácskozás szervezői, a szervezőbizottság tagjai *Balassa M. Iván*, *Dobosyné Antal Anna*, *Csökmei László*, *Dobos Albert*, *Koszecz Sándor*, *Molnárné Tarkovács Márta*, *Széphegyi László*, valamint az ICOMOS titkárság részéről *Pakulár Ibolya* voltak.

A tanácskozásokon kívül a Szakbizottság két alkalommal gyűlt össze. Február 10-én, majd november 24-én a tanácskozásokat készítettük elő, illetve értékeltük a lezajlottakat. Az utóbbi alkalommal döntöttünk arról, hogy a *Békési Tanácskozás* további – szokásos, páros évben történő megrendezésére 2010. szeptember 30-október 3. között kerül sor. A *XVII. Békési Népi Építészeti Tanácskozás* előkészületeit megkezdtük.

Balassa M. Iván
a Népi Építészet szakbizottság Szakbizottság elnöke

❋

Örökség Dokumentációs szakbizottság
beszámolója

1. Kutatás-szakértői feladatok:

UNESCO Világörökségi lista - felterjesztés előtt álló Koh Ker (Kambodzsa)
Heritage Cluster örökségdokumentációs tervének kidolgozása

1.1 Feladat-típusok mintafeladatokkal a műemléki dokumentációhoz:
1.Komplex műemléki dokumentáció
2.Beavatkozás előtti állapotfelmérések
3.Feliratos kőfelületek (inscription és estampage)
4.Pyramis dokumentáció
5.Fragmentum értékleltár szentélykörnyezetben
6. Elméleti rekonstrukció – lintelrekonstrukciós rajz
7. Szentélykörnyezeti helyszínrajz
8. Régészeti metszetfal dokumentáció
9. Építészeti dekorációk tipológiája
10. Kultikus elemek tipológiája
11. Turistatérkép
12. Compass program - szentélyek tájolása
13. 3D Tours interaktív műemléki séta és bejárás

1.2 Kutatáselőkészítés:
Előzetes kutatások kőtári, adattári és történeti forrásanyag gyűjtése a fővárosban és a régióban a további művészettörténeti-régészeti kutatások elősegítésére

1.3 Inscription revíziós program 2009-2010.
65 feliratos kőfelület és a vonatkozó archív estampage-ok komplex dokumentáció-terv

1.4 Építészeti dekorációk tipológiája program

2. Szakmagyakorlati feladatok:

2.1 Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság szakbizottságunk közreműködésével vesz részt a **Margat kereszteskori vár** kutatásában (2007 óta)
2009 nyári ásatási szezon kutatási, régészeti, ásatási és építészeti fotogrammetriai felmérési feladatok - 2 hét térítésmentes munkavállalás

2.2 Visegrád, Királyi Palota – rekonstrukció, régészeti dokumentációk.

3. Ismeretterjesztés, továbbképzés résztvevői:

- **Köln : Múzeológia, kulturális örökség, restaurálás** szakkiállítás (2009.11.16-20)
- **KÖH :** Megelőző műemlékvédelem szakmagyakorlási szeminárium (2009.10.15)

4. Szakkiállításaink:

- Nemzetközi Castrum Bene Konferencia (2009.09.3-6)
- Díszelőadás (Prof.Werner Meyer : Crac des Chevaliers) párhuzamkiállítása - szakbizottságunk rendezésében : Al- Marquab citadel
- Workshop Magyar kutatások kiállítás Visegrád, 2009.06.13-14.

5. Oktatási , előadói tevékenység :

5.1 Egyetemi oktatás:

- Kolozsvári Bolyai Egyetem Műemlékvédelmi Szakmérnök-képzésének *Műemlékek dokumentálása* tantárgy oktatása

5.2 Előadások:

- Castrum Bene konferencia: IMS Fotogrammetria várkutatásokban - előadás
- MNM Mátyás Király Múzeum - Konferencia: Magyar kutatások a szíriai Margat várában, 2 előadás: - Régészeti jelenségek feldolgozása IMS Integrált Mérési Eljárással Építészeti fotogrammetriai dokumentálás a várkutatásban

6. Publikáció, könyv:

- Crac des Chevaliers monográfia (Világörökségi terület)
  Szerzők: Werner Meyer Prof.Em.Dr.phil. (Universität, Basel) - John Zimmer (Luxemburg)
  A szerzők felkérésére a szakbizottságunk közreműködésével készített dokumentációs anyagok kerültek a kötet kiadásához átadásra a párhuzamok kutatásához.
- Pannon enciklopédia 2009. A Magyar építészet története , illusztráció és rajz
- Reneszánsz Látványtár – Virtuális utazás a múltba - Katalógus és tanulmánykötet
  Cikk, illusztrációk és rajzok

Győrfi Ilona
Szakbizottsági titkár

❋

Régészeti Műemlékhelyek Szakbizottság beszámolója

1. Itinerarium Hungaricum II.
Jerem Erzsébet és Mester Zsolt szerkesztésében megjelent az őskori kötet az NKA támogatásával magyar és angol nyelven: Őskori emlékek és gyűjtemények Magyarországon. Archaeolingua 2009, pp. 264; Prehistoric monuments and collections in Hungary. Archaeolingua 2010, pp. 264.

2. A nyergesújfalui áruház-beruházás ügye lezárult. A KÖH, a megyei múzeumi szervezet, és nem utolsó sorban az ICOMOS Régészeti Emlékhelyek Szakbizottsága álláspontja hatására a beruházó elállt az építkezéstől.

3. Szakmai tanácskozás
2010. március 1-jén országos régészeti szakmai tanácskozásra került sor: Konferencia a régészeti örökségvédelemről és a múzeumok szerepvállalásáról címen. A nagy érdeklődés mellett megtartott konferencia szervezői a Megyei Múzeumok Igazgatóságának Szövetsége, a Magyar Régész Szövetség, a Pulszky Társaság – Magyar Múzeumi Egyesület és az ICOMOS Régészeti Emlékhelyek Szakbizottsága voltak.

4. A ripa Pannonica világörökségi pályázatának előkészítése
Folytatódnak a földi és légirégészeti kutatások mind Pannonia, mind Dacia limese mentén a Római Birodalom limese – Pannonia határa mint világörökségi helyszín nevezési pályázat kidolgozása céljából. A KÖH vezetésével két magyar szervezet (PTE, Paks Város Önkormányzata) és több külföldi szervezet részvételével kidolgozott Central European-pályázat elnyerte a támogatást, ennek alapján folyik a ripa Pannonica bejárása, világörökségi pályázati kidolgozása. A munka 2011-re elkészül.

5. Visy Zsolt, a 2009-ben lefolytatott választások során az ICAHM európai alelnöke lett. E minőségében részt vett a Leidenben szervezett ICAHM vezetőségi ülésen, valamint az ICOMOS Máltában rendezett közgyűlése idején szervezett ICAHM-ülésen.

Visy Zsolt
a Régészeti műemlékhelyek szakbizottság elnöke

❋

Tartószerkezeti Szakbizottsági
beszámoló

Az év során több rendezvényen, konferencián, kiállításon részt vettünk. A szakbizottság szervezésében

- a Szombathelyi Iseum rekonstrukciójának szerkezeti munkáit tekintettük meg (szervezési problémák miatt nem mindenki értesült időben).
-
A korszerű szerkezet megerősítésekről rövid tájékoztató keretében helyszíni bemutatót tartottuk a SIKA segítségével egy városképi védettség alá helyezett épület felújítása kapcsán. (Budapest I. Mészáros u.)

A SIKA által forgalmazott Carbo Dur szénszálas szerkezet megerősítő rendszer ideális megoldást ad műemlék épületek esetében is, ha pl. nincs megfelelő hely vagy lehetőség erősítő gerendák beépítésére.

2009. április 17 - Pécsett a Zsolnay múzeumban tartott Műemléki Világnapon részt vettünk.

2009. május 7 - az ICOMOS tisztújító közgyűlésén jelen voltunk Esztergomban.

2009. szeptember 3-5 - résztvettünk Szombathelyen a XXV. Országos Műemléki Konferencia és a hozzá kapcsolódó tanulmányúton.

2009. október 1 - Kévés Stúdió kiállítás megnyitó

2010. október 5 - Rácz Fürdő felújításának és bővítésének megtekintése a tervező szakszerű vezetésével

2010. december 18 - KÖH Mustra

2010. február 22 - Szomorú esemény volt mindnyájunk számára Gillyén Nándor kollegánk, barátunk búcsúztatása, temetése. 2005-ig ő volt a Tartószerkezeti szakbizottság elnöke, ő szervezte az összejöveteleket, programokat. Fájó szívvel nélkülözzük nagy szakmai felkészültségét és csendes humorát.

2010. március 29 - SIKA bemutató

2010. április 13 - A HAP Galériában kiállítás nyílt a BMGE 140 éves Építészet történeti Tanszékének munkáiból.

2010. április 19 - BMGE Dísztermében tartották a Műemléki Világnap rendezvényét melyen többen is részt vettünk a szakbizottságból.

Andor Eszter
Tartószerkezeti szakbizottsági elnök

A közgyűlésen ünnepélyes keretek között adtuk át a 2009-es Möller emlékérmet, laudációt Czétényi Piroska, az Emlékérem Bizottság tagja tartott.

A Möller emlékbizottság döntése alapján az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottsága a Möller István Emlékérmet

Baloghné Dr. Ormos Ilona
részére ítélte oda.

Ormos Ilona a Kertépítészet történet és a Műemlékvédelem jelentős tudományos kutatója, a Kertművészeti Tanszék megalapítója. Tanszékvezetőként alkotói és oktatói tevékenységével generációk számára volt a szakterület meghatározó egyénisége. Dékánként tanterv és oktatási programfejlesztő tevékenységével egyetemi szinten alkotott kiemelkedőt. Úttörő szerepet vállalt a kerttörténeti adatbázis létrehozásában. Tanszékén megszervezte a kertépítészeti műemlékvédelem oktatását. Hosszú évekig elnökként irányította az ICOMOS Törtneti Kertek Magyar Bizottságának munkáját. Magyar és idegen nyelvű publikációi jelentősen hozzájárultak a szakma nemzetközi jó hírnevéhez.a Kertépítészet történet és a Műemlékvédelem jelentős tudományos kutatóját, a Kertművészeti Tanszék megalapítóját

❋

Az ICOMOS Műemlékvédelmi Panteonja 2010-ben két újabb taggal bővült. Dr.Kiss Gyula tanár és Dr. Winkler Oszkár építész tevékenységéről és életútjáról Czétényi Piroska tartott megemlékezést.

Külön nagy örömünkre szolgált, hogy ebből az ünnepélyes alkalomból Winkler Oszkár mind a négy fiát körünkben üdvözölhettük, közülük Winkler Gábor mondott rövid beszédet.

A megjelent családtagoknak Nagy Gergely elnök adta át az ICOMOS Műemlékvédelmi Panteon Emléklapot.

KISS GYULA (1921 - 1986)

Vas megye szülöttje, Dr. Kiss Gyula, legendás hírű pedagógus, hazáját – családját - tanítványait minden körülmények között tisztelő ember volt.
Szombathelyen érettségizett, a Pázmány Péter Tudomány Egyetem Bölcsésztudományi karán magyar-német szakos középiskolai tanári oklevelet kapott. Ezt követően doktorált.
Először a Budapesti Evangélikus Gimnáziumban tanított. A II. világháború során francia hadifogságba került. Hazatérése után magyar szakosként a szombathelyi Kanizsai Orsolya Leánygimnáziumban (1948-49) tanított. Ezt követően a Vas és Veszprém Megyei Szabadművelődési Felügyelőségen dolgozott, majd a Gépipari Technikumban tanított. 1955-től Vas Megye Tanácsának művészeti főeladója volt, ahol munkakörébe tartozott a műemlékvédelem is.
1963-tól a Szombathelyre áthelyezett tanítóképző, majd a Berzsenyi Dániel Tanárképző Főiskola oktatója volt haláláig.

A felsorolt munkahelyein, minden feladatkörében kiemelten fontosnak tartotta a magyar történeti örökség ismereteinek elmélyítését tanárként és tanácsi köztisztviselőként egyaránt.
A történeti múlt vasmegyei emlékeivel már az Országos Műemléki Felügyelőség megalakulása előtt is foglalkozott, így például küzdött a kőszegi vár, a sárvári vár, a körmendi vár „felszabadításáért", a népi épületekért (Szalafő, Velemér, stb.), hiszen mindeme objektumok akkori méltatlan használata veszélyeztette a megye történeti múltjának épületeit.

Az országban az elsők között szervezte meg Vas megyében a Hazafias Népfront keretében működő „Vasmegyei Műemléki Albizottságot", és a civil szervezetként működő „Műemléki Figyelő Szolgálatot." A hivatásuknál fogva műemlékvédelemmel foglalkozó szervezetek dolgozóin kívül számos más szakterület érdeklődő tagját is bevonta ebbe, a mai divatos szóval monitoringnak nevezhető tevékenységbe. A résztvállalók folyamatosan ellenőrizték a védett épületeket, a szemlén tapasztaltakról beszámoltak, a tulajdonosokat, a használókat tájékoztatták a műemlékvédelem feladatairól, lényegéről. A cél az volt, hogy ez az önkéntes csapat munkájával a szükséges felvilágosításokkal társadalmi hátteret biztosítson a műemlékvédelemhez. Vallotta, hogy a széles társadalom támogatása nélkül a legkitűnőbb szakmai és hivatali szervezet sem lesz képes eredményes munkát végezni.
Meggyőződéssel dolgozott a társadalmi háttér egész országra való kiszélesítésén.

A Berzsenyi Dániel Főiskolába kerülve mindent elkövetett az ifjúság hazaszeretetre való neveléséért és ebben a műemlékvédelem vezető szerepet játszott. Elérte, hogy beállíthassa a főiskolai tantervbe a választható műemlékvédelmi szakszemináriumot.

Országos szinten is a műemlékvédelem kiemelkedő személye volt. A gondolatai az ifjúság nevelésével, a társadalom mozgósításával, a közgondolkodás felemelésével és kulturáltabbá tételével foglalkoztak. Néha a napi műemléki feladatok elemzésével támasztotta alá mondanivalóját.

Irodalmi munkássága is kapcsolódott a történeti múlt feltárásához. A népművelésben fontos szerepet tulajdonított a műemlékvédelemnek. Ennek egyik bizonyítéka az 1969-ben megjelent „Honismeret és műemlékvédelem" című Honismereti Útmutató volt, amely honismereti szakvezetőknek készült. 1983-ban megjelent a „Vasi Műemlékek" című könyv. Ebben a településekhez és épületekhez kapcsolódó művelődéstörténeti ismertetéseket Kiss Gyula írta.

Emberi nagyságát, szakmai tudását, lángoló hazaszeretetét, önzetlen, munkásságát csak az tudja felmérni, aki ismerte.

WINKLER OSZKÁR (1907 – 1984)

A jeles építész oklevelét a Budapesti Műegyetem Építészeti Osztályán 1930-ban szerezte meg. Fél évig Sopron város ösztöndíjával a Berlin-Charlottenburgi Műszaki Egyetemen tanult, ahol Hans Poelzig (épülettervezés) és Bruno Taut (város- és lakóháztervezés) szemináriumain vett részt. A korai modern építészet világhírű mesterei és azok első alkotásai nagy hatást tettek rá. Ezt követően Olaszországba utazott: az itt eltöltött hónapok életre szóló élményt jelentettek számára. 1934-ben tért vissza szülővárosába, ahol a korai modern sajátos, helyi ízekkel gazdagított stílusát alakította ki. A városképbe gondosan beleillesztett korszerű épületeivel, a vidék szerényebb anyagi körülményei között bizonyította az új építészet elveinek helyességét és érvényességét. Hosszú alkotó pályája során nagyszámú épületet tervezett. 1947 és 1975 között a Soproni Egyetem építész tanára, 1965 és 1969 között a Faipari Kar dékánja volt.

Mint a korai modern mozgalom feltétlen híve, komolyan és lelkiismeretesen szembenézett a történeti városrészekben való építkezés problémáival. 1944-ben, a Magyar Építőművészetben közreadott cikkében fogalmazta meg korának kívánatos viselkedését a műemléki környezetben: „Minden körülmények között mai házakat kell építenünk, belső tartalom és külső megjelenés szempontjából. Új, nehezen kiharcolt elveinket a múlt építészeti értékeihez való ragaszkodás mellett sem szabad feladnunk s ha a másolás, stílushamisítás helyett a múlt korok értékeiből azt a belső tartalmat, azokat a lényeges sajátságokat, jellemző formákat keressük és értékeljük, amelyeket az idők folyamán a helyi életforma, éghajlati viszonyok, szokások termeltek ki, s ezeket egyeztetjük mai felfogásunkkal illetve eredményeinkkel, minden bizonnyal olyan épületeket fogunk létrehozni, amelyek keletkezésük idejétől függetlenül helyi talajban gyökereznek és disszonancia nélkül vegyülnek a meglévő együttesbe.” Elvei mindmáig érvényesek, azokra napjainkban is gyakran hivatkoznak.

Szemléletének érvényesítésére csupán az 1960-as években nyílt lehetősége. 1958-ban javaslatot dolgozott ki a lebontott soproni várkerületi házsor újraépítésére, a térfalon tátongó hatalmas rések kiegészítésére: tanulmányában a történeti környezet szerkezeti és városképi egységének elsőbbségét hangsúlyozta. 1960-ban a Templom utca 23. számú foghíjas telkét építette be a szomszédos, historizáló házakhoz harmonikusan illeszkedő, modern lakóépülettel. Műemlékhelyreállításai közül kiemelkedik az Orsolya téri historizáló iskolaegyüttes helyreállítása (1953).

Pályája során a városrendezéssel is nagy sikerrel foglalkozott. Sopron belvárosának befejezetlen műemléki rekonstrukciós tervét 1957-ben öntötte végleges formába. 1960 és 1965 között szülővárosa általános rendezési tervét készítette: ebben lefektette azokat a sarkalatos alapelveket, amelyek a műemléki környezetbe történő tervezés építészeti viselkedésének mércéjéül szolgáltak.

Nyugdíjba vonulása után írta meg két fontos könyvét Alvar Aaltoról és Bruno Tautról. Építészi-tervezői munkája mellett szívesen akvarellezett: Róma műemlékeit és szülővárosának ódon utcáit és házait festette. Építészeti munkásságának fontos dokumentumait a Magyar Építészeti Múzeumban őrzik.

Jelentősebb műemléki témájú cikkei:
- A korszerű építészet kérdései Sopron belvárosában (Magyar Építőművészet, 1944. 10. sz. 224-230 o.)
- Sopron város fejlesztési programjáról (Soproni Szemle, 1957. 3.- 4. sz. 161-188 o.)
- A soproni belváros szanálásának egyik fontos kérdéséről (Műemlékvédelem, 1958. 2. évf. 3. sz. 135-142 o.)
- Sopron város általános rendezési tervéről (Soproni Szemle, 1961. 15. évf. 2. sz. 97-113 o.)
- Új lakóépületek Sopron belvárosában (Soproni Szemle, 1962. 16. évf. 4. sz. 289-298 o.)
- Részletes rendezési tervek Sopron város fejlesztésére (Soproni Szemle, 1965. 19. évf. 3. sz. 193-207 o.)
- Az elmúlt 26 esztendő soproni építészetéről I. rész (Soproni Szemle, 1973. 1. sz. 1-23 o.)
- A korszerű építészet kérdései Sopron belvárosában (Műemlékvédelem 32. évf. 1988. 57-60 o.)
- Emlékeim Horváth József festőművészről (Soproni Szemle LI. évf. 2. sz. 185-187 o.)

A közgyűlést követő ebéd után Dr. Persányi Miklós és Dr. Nagy Gergely leplezték le az ICOMOS-díj bronzplakettjét tagságunk, vendégeink, valamint az Állatkert látogatóinak jelenlétében.
A Fővárosi Állat- és Növénykert tavaly nyerte el a Díjat az évtizedek óta folyó kiemelkedő színvonalú műemlékhelyreállítási, karbantartási munkákért, melyek szerencsére azóta is folyamatosan készülnek tovább.

Az ICOMOS-díj a Főbejárat belső falára került fel.

Ez követően egy rövid séta keretében Hanga Zoltán, az Állatkert szóvivőjének szakavatott vezetésével ismerkedhettünk meg az Állatkert lakóival, és tekinthettük meg a Fővárosi Állat- és Növénykert felújított, vagy felújítás/rendezés alatt lévő épületeit/területeit.
Jelenleg két helyen is nagy munkálatok folynak, az egyik a Nagy-tó és a Sziklakert térsége, a másik pedig az egykori Bölényház és Zsiráfház körzete.

Az Állatkert lakói közül csoportunk nagy érdeklődést váltott ki a gibbonfélékhez tartozó sziamangoknál. akik több mint félórán keresztül tartó, messzire elhangzó énekükkel reagáltak jelenlétünkre, szinte a trópusi őserdők hangulatát varázsoltva elénk ezen a szeles és inkább hűvös délutánon.

A jegesmedvék viszont flegmatikusan fogadtak minket, sokkal jobban lefoglalta őket a szokásos délutáni szieszta a medenceparton, illetve a vízben való játék – némi pihenéssel tarkítva…

A településszintű védelem - színe és fonákja
XVII. Békési Népi Építészeti Tanácskozás - Békés

2010. szeptember 30 – október 2

A népi építészet emlékeinek megóvásában hatalmas áttörés volt, amikor nemcsak az egyes objektumok, hanem épületegyüttesek, településrészek védelme is lehetővé vált. Az első ilyen törekvések hamar pozitív visszajelzésben részesültek: Hollókő Világörökség részévé nyilvánítása 1987-ben az egész magyar településszintű védelem elismerésének számított.
A kétségbevonhatatlan előnyök mellett, hogy ezzel a megoldással a hagyományos népi építészet emlékei nem zárványként jelennek meg egy teljesen átalakult környezetben, az eltelt idő alatt a problémák sokasága is nyilvánvalóvá vált.

A XVII. Békési Népi Építészeti Tanácskozás ezeket veszi számba: a színét, azaz az eredményeket és a fonákját, a problémákat. Az egy-egy kérdés, terület bemutatására felkért előadó-párosok reményeink szerint nemcsak látlelettel szolgálnak majd, hanem a megoldásokra is rá fognak mutatni.

A megnyitót, üdvözléseket követően előadást tervezünk a Világörökségi területek magyarországi helyzetéről, majd Hollókő kerül sorra. A műemléki jelentőségű területté válással és nyilvánítással fogalakozik az egyik előadás, a másik a kulisszák mögötti élettel. Torockó helyzetével is egy ilyen előadás-pár foglakozik majd, hasonlóan Jósvafővel. A Dunántúlt Táp, az Alföldet Hajdúböszörmény fogja képviselni, úgy, mint az eddigieknél, két-két előadóval.

A Balaton-felvidék színeit és fonákját a terveink szerint öt előadó is taglalja és nem véletlenül tettük ennek a blokknak az elejére az általános tanulságokat levonó, „Mi marad falvainkból" című előadást.

A terényi és a tótkomlósi tapasztalatok mellett a Békési Tanácskozás igyekszik a határokon kívülre is kitekinteni, előadást tervezünk a szerbiai, talán a szlovákiai tapasztalatokról és a „Bihari értékvédelem"-ről.

Az utóbbi azért is különösen indokolt, mert a két tanácskozási nap között, október 1-jén, pénteken a tanulmányi kirándulás a szomszédos Partiumba, az Érmellékre vezet. Csak néhány kiemelt hely: Szalacs, Értarcsa, Gálospetri.

A tanácskozást ezalkalommal is rangos előadói névsor jellemzi, elfogadta felkérésünket Beszédes Valéria, Dukrét Géza, Fáy Dániel, Fehér Judit, Fejérdy Tamás, Filep Antal, Furu Árpád, Holcsek Eszter, Istvánfi Gyula, Kancsó János, Kerner Gábor, L. Balogh Krisztina, Mezős Tamás, Pataky Emőke, Szablyár Péter, Sztrémi Zsuzsanna, Tamáska Máté, Tanai Péter, Virányi Zsolt, Wirth Péter és Zsanda Zsolt.

A részvételi díj végső kalkulálásánál tartunk, idén is igyekszünk kedvező árat találni. A két legfontosabb változás, hogy a szállás egy helyen, Békéscsabán lesz, a másik a határon túli tanulmányút. De talán ez senkit sem fog eltántorítani a részvételtől és nagyon örülnénk, hogy akinek így előzetesen is felkeltettük az érdeklődését, az jelezze ezt a nepiepiteszet@icomos.hu
címen.

Tehát ez évben is lehet máris bejegyzi a naptárakba:

2010. szeptember 30 - október 2 : Békési Tanácskozás!

Megszépült a Möller-sír

Az évek óta méltatlan körülmények között, elhanyagolt állapotban lévő Möller sír - sokak összefogásának köszönhetően – megszépülve és rendbetéve várta mindazokat, akik a Möller jubileum alkalmából 2010. május 26-án délután 3 órakor jelen voltak a Farkasréti temetőben a sír megkoszorúzásával egybekötött megemlékezésen.

A sírnál a BME nevében Mezős Tamás, a KÖH nevében Fejérdy Tamás, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság nevében Nagy Gergely tartott beszédet.

Rajtuk kívül koszorút helyezett még el a Nemzeti Emlékhely és Kegyeleti Bizottság is, aki kiemelt szerepet játszott abban hogy a sír szakszerű helyreállítása a Möller évfordulóra, illetve a Közgyűlésünk idejére elkészülhessen.

❋

ICOMOS-díjat avattunk

2010. május 27-én délután ünnepélyes keretek között került felavatásra az ÓMI Városi Művelődési Központ „Olvasó” rekonstrukciójának tiszteletére készül márványtábla, és a rajta elhelyezésre került, idén elnyert 2010-es ICOMOS-díj.
A nagy érdeklődést kiváltó eseményen Benedek Mihály, Ózd város polgármestere és Rudolf Mihály Ybl-díjas építész mondtak avatóbeszédet, az épület ICOMOS díjjal elismert rekonstrukcióját pedig dr. Nagy Gergely, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság elnöke méltatta, aki többek közt elmondta, hogy manapság az ICOMOS-díj az egyetlen olyan elismerés, ami a színvonalas és példamutató műemlékhelyreállítást ismeri el. Ilyen tevékenység természetesen csak a múltját tisztelő közegben születhet, az ICOMOS-díj azoknak szól, akik tudtak élni a lehetőséggel, és példaértékű módon oldották meg környezetükben a műemlékhelyreállítását. Az ózdi Olvasó esetén történt helyreállítás szép példája mintává válhat minden újabb műemlékvédelmi feladatnál”

❋

Új régészeti és műemléki kutatások a dél-franciaországi Saint-Gilles-du-Gard apátságánál

Az Association d'Histoire et d'Archeologie de Saint-Gilles vezetőségi tagja, Jean Louis Le Strat úr érdekes információkkal szolgált a somogyvári bencés apátság anyaapátságánál, a dél-franciaországi Saint-Gilles-du-Gard apátságánál idén tavasszal folytatott különböző régészeti és műemléki kutatásokról.

Ahogy azt a különböző francia újságok címlapon közölték, meglepő eredményeket hoztak a kolostor kertjében nemrég végzett régészeti kutatások. A francia régészeti és művészettörténeti szakemberek nyilatkozatai is ezt támasztják alá. Laurent Schneider, a CNRS régésze és a Földközi- tengeri Középkori Régészeti Intézet helyettes igazgatója a városi képviselők látogatása során elmondta, hogy a február 8-tól április végéig tartó feltárások igen gazdag eredményeket hoztak. A feltárásokat nemcsak tudományos célból, hanem magának Saint-Gilles múltjának és identitásának, a környéken kivívott rangjának pontosabb megismerése miatt is mindenképpen folytatni kell. Ehhez csatlakozva Andreas Hartmann-Virnisch, a Provence-i Egyetem középkori művészettörténész- és régészprofesszora, a német-francia közös kutatások felelőse is bejelentette: „Úgy gondoljuk, hogy nekünk is tovább kell folytatnunk a stuttgart-i egyetem professzora, Heike Hausen által 1999-ben az apátság főbejárati homlokzatán megkezdett kutatómunkákat."

Az előbbi lelkes nyilatkozatok alapjául a ma a város tulajdonában lévő kolostorkertben a CNRS régészeti kutatócsoportjának vezetője, Loic Buffat három régész kollégájával és három egyetemi gyakorlatát itt töltő régészhallgatóval folytatott régészeti kutatások szolgálnak. Ennek a munkának a során a 12. századi kolostor kertjének 40 négyzetméternyi területén rétegenként 4-5 méter mélységig lejutva két kőfalat találtak. A falakon kívül egyedülállóan fontos sírok sorát tárták fel. Ezekben a főképp egyszerűbb sírokban a különböző korú férfiak, nők és gyermekek, az ún. civil népesség temetkezései lehettek. Ez a sírcsoport a monostor 12. századi temetőjéhez tartozhatott. Az előkerült többi, gazdagabb, faragott kővel sírkamraszerűen kirakott temetkezések a szerzetesek sírjai voltak. Vannak jóval egyszerűbb, mésszel leöntött temetkezések, amelyekben például gyerekek és csecsemők kerültek elő. Anélkül, hogy itt különböző elméleteket gyártanánk, de tudunk a 14. századi nagy járványokról.

A sírok maradványai között a tudományos kutatók szintén nagy mennyiségben találtak mozaik kockákat, zöld és vörös porphyr töredékeket. Ezek egyelőre még pontosan nem azonosíthatók. A kutatást vezető Loic Buffat szerint ezek talán már egy korábban elpusztult kövezet vagy egy nagyobb díszítmény, talán egy római villa maradványai lehetnek… Csatornázás is „kibújt" a földből, tegulákkal, (vagyis a nagyméretű római peremes téglákkal), valamint szegényes házak tüzelőinek maradványaival. A kutatások előrehaladtával egyre közelebb juthatunk a monostor és környéke születési körülményeinek megismeréséhez. Laurent Schneider szerint „egyedülálló lehetőség nyílik arra hogy megtudjuk mi is rejtőzik Saint-Gilles alatt. Még csak az út elején járunk, meg kell terveznünk a folytatást…" mondja lelkesen, szeretne még 4-5 hónapnyi ásatást. A számítások szerint mintegy 50 ezer euróra lenne szükség a kutatások folytatásához, azonban ennek előteremtése jelenleg akadályokba ütközik, így a már feltárt területet egyelőre vissza kellett temetni. A kutatások folytatásától, és annak eredményeitől azt várják, hogy Saint-Gilles visszanyerhesse mára teljesen elfeledett hajdani nagy hírnevét – a kolostor kertjének több tucatnyi négyzetmétere alatt rejlő nagyon fontos régészeti rétegek ablakot nyithatnak majd a Saint-Gilles (magyarul Szent Egyed) legendáját jóval megelőző idők hétköznapjaira is.

Magyar Kálmán

Lapzártakor értesültünk a szomorú hírről, hogy 2010. június 28-án, életének 87-ik évében elhunyt Prof. Dr. Horler Miklós Ybl-, és Széchenyi díjas építész, címzetes egyetemi tanár, a BME, az MKE a Louvain-i egyetem professzora, az MTA doktora, a Belga Királyi Akadémia külföldi tagja, az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának alapító tagja, a Magyar UNESCO Bizottság tagja, a Magyar Építőművészek Szövetségének alapító tagja, a Magyar Régészeti és Művészettörténeti Társulat tiszteletbeli tagja, a Compagnie des Architectes en Chef des Monuments Historiques levelező tagja, a francia Művészetek és Tudományok Lovagrendjének kitüntetettje, a Magyar Köztársasági Érdemrend tisztikeresztjének tulajdonosa, a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal ny. általános elnökhelyettese, a Mátyás-templom kórusának örökös tiszteletbeli elnöke, Budapest I. kerületének díszpolgára.
Temetése 2010. július 19-én, hétfőn 14:15 órakor lesz a budapesti Farkasréti Temetőben.

Dr. Horler Miklós 1923 – 2010

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület és a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal mély megrendüléssel értesült Dr. Horler Miklós 2010. június 28-án bekövetkezett haláláról. Dr. Horler Miklós szakmai tevékenységével, egész életével hazánk műemlékeinek, történeti, kulturális és építészeti emlékeinek a megőrzését, gyarapítását szolgálta, szakmai irányítása és egyetemi-oktatói tevékenysége révén a műemlékekkel foglalkozók generációira volt meghatározó hatással. Eltávozta óriási veszteség a hazai és a nemzetközi műemlékvédelem számára.
Horler Miklós 1923. december 6-án született Budapesten. Középiskolai tanulmányait a budapesti IX. kerületi Fáy András Gimnáziumban végezte. A budapesti Műegyetemen 1947-ben szerzett építészmérnöki diplomát. Rövid fővárosi közigazgatási szolgálat után 1949-ben került a Fővárosi Tervező Intézet Műemléki Csoportjába (FIMŰV), ahol Csemegi József és Meczner Lajos mellett részt vett a budai Várnegyed háború utáni helyreállítási munkáiban.
1950-től a Budapesti Városrendezési Intézet (VÁTI) Pogány Frigyes által vezetett Városesztétikai Szakosztályán dolgozott, ahol a Főváros műemléki jelentőségű területeinek városrendezési terveivel és Budapest műemlékkataszterének feldolgozásával foglalkozott. Emellett a Középülettervező Iroda vári műtermében Janáky István és Meczner Lajos munkatársaként továbbra is részt vett a várnegyed helyreállítási munkáiban.
1953-1955 között a Műegyetem Építészettörténeti Tanszékén Rados Jenő professzor mellett külső tanársegédként működött. 1956-ban a Fővárosi Tanács Városrendezési és Építészeti Osztályán szervezte meg a Fővárosi Műemlék Felügyelőséget, melynek 1960-ig volt a vezetője. Irányítása mellett alakult ki a főváros önálló műemléki szervezete és folytatódott a Budai Vár helyreállítása, melynek keretében az addigi semleges irányzattal szemben Horler Miklós a műemléki környezetben és műemlékvédelemben a modern (kortárs) építészet alkalmazását kezdeményezte. 1960-ban a Fővárosi Műemlék Felügyelőség éléről eltávolították. Ekkor került át az Országos Műemléki Felügyelőséghez, mint megbízott főmérnök, majd az újonnan alakuló Tervezési Osztály vezetője. Ezt követően 17 éven keresztül irányította az osztály munkáját, melynek nemzetközileg is elismert tervező gárdája ez időszak legjelentősebb műemlék-helyreállítási munkáit tervezte. Osztályvezetői munkája kiterjedt a műemlék-helyreállítás korszerű elveinek a kidolgozására, a tervezés és a kutatás tudományos módszereinek a kialakítására, a modern építészet eszközeinek a műemlék-helyreállítás során való alkalmazására és a Velencei Karta elveinek a magyarországi gyakorlatban való érvényesítésére. 1977-től tudományos tanácsadóként és titkárként dolgozott az OMF igazgatóságán. 1989. december 1-én az OMF tudományos igazgatójának, majd 1992. március 16-án az Országos Műemlékvédelmi Hivatal általános elnökhelyettesének nevezték ki. Nyugdíjba vonulásáig dolgozott e beosztásban.
Tervező építészként sokat dolgozott a Budai Vár helyreállításában; ezen kívül számos más budapesti műemlék lakóház helyreállítását is tervezte. A Felügyelőség keretében a tervezési munkák irányítása mellett személyes feladatként kezelte a nagykereki Bocskai vár, a simontornyai vár és az esztergomi

Bakócz- kápolna helyreállítását, valamint műemlék templomok liturgikus tereinek a tervezésével is foglalkozott.
Tudományos munkássága és szakirodalmi tevékenysége kiterjed a műemlékvédelem elméleti és gyakorlati módszertani kérdéseire, a műemléki topográfia, a műemléki szakigazgatás, a műemléki együttesek védelme, a műemlékvédelmi bibliográfia területeire és a műemlékvédelem időszerű szakmai-politikai kérdéseire. Építészettörténeti téren a késő középkori és reneszánsz építészet történetével, valamint a magyar és európai műemlékvédelem történetével foglalkozott.
Szakirodalmi munkásságának főbb eredményei: a Budapesti Műemléki Topográfia két kötete; városmonográfia Szentendréről; az esztergomi Bakócz-kápolna monográfiája (idegen nyelveken is); A műemlékvédelmi gondolat kialakulása Európában (posztgraduális egyetemi jegyzet); mintegy 130 különböző magyar- és idegen nyelvű cikk és tanulmány, hazai és külföldi folyóiratokban és kiadványokban. Éveken át az országos műemléki topográfiai kutatások irányítója és szervezője. A Magyar Műemlékvédelem szerkesztője. 1974-ben kezdett foglalkozni Magyarország építészeti töredékeinek helyzetével, és másfél évtizedes kutatási és tudományszervezői munkája eredményeként indult meg 1986-ban az OTKA anyagi támogatásával a hatalmas vállalkozást jelentő, hézagpótló sorozat, a Lapidarium Hungaricum, amelynek eddig hét kötette jelent meg.
A szakmai oktatás, képzés téren 1974-1990 között a Magyar Képzőművészeti Főiskola Restaurátorképző Intézetében a Műemlékvédelem c. tantárgy előadója volt. A Budapesti Műszaki Egyetem Építészmérnöki Karának Műemlékvédelmi Szakmérnöki tagozatán a Műemlékvédelem története és a Műemlék-helyreállítások tervezése c. tárgyakat tanította. 1979-től, a belgiumi Louvain-i Egyetem Műemlékvédelmi Intézetének tanára volt a műemlék-helyreállítások módszertana tárgykörében. 1990-ben a Budapesti Műszaki Egyetem az egyetemi oktatás érdekében végzett munkájáért címzetes egyetemi tanárrá nyilvánította. A Magyar Tudományos Akadémia Építészettörténeti és Elméleti Bizottságának 1957 óta tagja, 1991-1994 között a Művészettörténeti Bizottságnak is tagja. A Magyar Építőművészek Szövetségének alapító tagja.

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának alapító tagjaként 1964 óta rendszeresen részt vett a nemzetközi szalmai életben. Előadásokat tartott az ICOMOS keretében rendezett kollokviumokon különböző európai országokban, valamint a külföldi egyetemeken. Az ICOMOS, illetve az UNESCO felkérésére több ízben vett részt különböző nemzetközi szakértői bizottságokban. 1977-ben Párizsban a Francia Műemléki Főépítészek Társasága levelező tagjává választotta. Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságának-Egyesületének tiszteletbeli tagja.
A Magyar Tudományos Akadémia elnöke 1955-ben a Budapesti Műemléki topográfia I. kötetéért, 1958-ban pedig a Főváros műemlékvédelmének a megszervezéséért elnöki elismerésben részesítette. 1972-ben a műemlékvédelem területén kifejtett kiemelkedő elméleti és tervezői munkásságáért Ybl Miklós-díjjal tüntették ki. 1976-ban Építőipari Kiváló Dolgozó érmet, 1981-ben pedig a „Magyar Műemlékvédelemért" plakettet kapott. A Művészettörténeti és Régészeti Társulat 1984-ben Ipolyi Arnold-éremmel tüntette ki. 1988-ban a Főváros műemlékvédelme terén szerzett érdemeiért Reitter Ferenc-díjban részesült. 1993-ban a Magyar Köztársaság elnöke a műemlékvédelem területén kifejtett kiemelkedő és nemzetközileg is elismert munkásságáért Dr. Horler Miklósnak Széchenyi-díjat adományozott.
1981-ben a Tudományos Akadémia a simontornyai várról írott monográfiája alapján a művészettörténeti tudományok kandidátusává, majd a Lapidarium Hungaricum c. alapkutatási program eredményei alapján a művészettörténeti tudományok doktorává nyilvánította. 1982-ben a Budapesti Műszaki Egyetem műszaki doktorrá avatta. 1983-ban a Belga Királyi Akadémia külföldi tagjává választotta, ugyanezen évben a francia kulturális miniszter a Művészetek és Tudományok Lovagrendjével tüntette ki.

Dr. Horler Miklós távoztával pótolhatatlan veszteség érte a magyar és a nemzetközi műemlékvédelmet – áldozatos munkájának eredményei, emberi tartásának és szakmai elkötelezettségének példája azonban örökre velünk marad. Tanítványai és kollégái számára, bár szinte alig teljesíthető kihívást jelent, mégis: morális kötelezettség a Dr. Horler Miklóstól tanultak továbbvitele, igyekezve megfelelni az által igen magasra helyezett szakmai és emberi mércének.

Az örök viszontlátás reményében búcsúzunk, Isten nyugosztalja Horler Tanár Urat.

Ágostházi László DLA:

EMLÉKEZZÜNK RÁ, HOGY. . .

Július

július 1. **245 éve** (1765) helyezték el ünnepélyesen *Tatán a jezsuita rendház épületének* (Fellner Jakab) alapkövét

július 10. **100 éve** (1910) avatták fel ünnepélyesen *Kolozsvárott a nyári színház, ma: Magyar Színház* épületét (Sebestyén Artúr)

július 17. **375 éve** (1635) szentelte meg és helyezte el *Győrben a Szt. Ignác jezsuita (ma: bencés) templom* (Baccio del Bianco) alapkövét Zákány János kanonok

július 17. **100 éve** (1910) született *Dercsényi Dezső Dr.,* művészettörténész, Kossuth- és Herder-díjas, a magyar műemlékvédelem kiemelkedő jelentőségű, nemzetközileg ismert személyisége

július 19. **160 éve** (1850) született *Czigler Győző* építész, egyetemi tanár, nagyon sok palota, Középület (pl. a Budapesti Széchenyi-fürdő) tervezője

július 20. **190 éve** (1820) avatták fel *Budapest-Óbudán a zsinagóga* (Lajos utca 63.) épületét (Nepauer Máté)

július 28. **170 éve** (1840) kezdték el építeni ünnepélyesen az első cölöpök leverésével *a* budapesti *Lánchidat*

július 31. **100 éve** (1910) szentelte fel *Zebegényben az róm. kat. templom épületét* (Kós K.-Jánszky B. – Györgyi D.) dr. Koperniczky Ferenc pozsonyi nagyprépost

Augusztus

augusztus 1. **110 éve** (1900) kezdték el építeni a *Budapesti Szépművészeti Múzeum* épületét (Schickedanz Albert)

augusztus 4. **205 éve** (1805) szentelték fel a *Budapest Batthyány-téri Szt. Anna-templom* épületét (Hamon Kristóf és Nepauer Máté)

augusztus 4. **205 éve** (1805) helyezték el a *pesti Vármegyeháza* épületének (Hild János) alapkövét

augusztus 12. **265 éve** (1745) helyezték el ünnepélyes külsőségek közepette a Bp. III. kerület egykori *trinitárius kolostor (ma: Kiscelli Múzeum)* épületének (J. Entzenhoffer bécsi építész) alapkövét

augusztus 12. **210 éve** (1800) szentelték fel *Bonyhádon az evangélikus templomot*

augusztus 12. **60 éve** (1950) avatták fel *Budapesten a Népstadion (ma Puskás Ferenc Stadion)* épületét (Dávid Károly vezető tervező)

augusztus 12. **20 éve** (1990) szentelte fel *az egykori dömösi prépostság helyreállított altemplomát* Fogarassy Mihály erdélyi püspök

augusztus 27. **165 éve** (1845) született *Lechner Ödön*, a magyar szecessziós építészet iskolateremtő alkotója

Kedves Tagtársaink,

Kérjük hogy mindazok, akik még nem rendezték idei tagdíjukat, legkésőbb 2010. augusztus 1-ig tegyék meg azt az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság Egyesület OTP 11705008-20095785 sz. számlájára való átutalással. A kártyákat a befizetés követően postázzuk.
Emlékeztetőül, tagdíjaink a 2010-es évre is változatlanok maradtak:

Egyéni tag éves tagdíja	**12.000 Ft (teljes tagdíj)**
de 35 éves koring	**6.000 Ft (50% kedvezmény)**
és 65 éves kortól	**6.000 Ft (50% kedvezmény)**

KÉRJÜK, és előre is köszönjük, ha adataikban (név, postacím, e-mail cím, telefonszám) történt esetleges VÁLTOZÁSOKRÓL LEVÉLBEN VAGY E-MAILEN ÉRTESÍTENEK BENNÜNKET!

ICOMOS Híradó, a Magyar Nemzeti Bizottság közleményei
Szerkesztőség: 1014 Budapest, Szentháromság tér 6.
Levélcím: 1535 Budapest, Pf. 721. Telefon/fax: 212-76-15
E-mail: secretariat@icomos.hu
Honlap: www.icomos.hu
Kiadja a Kulturális Örökségvédelmi Hivatal
Szerkesztő: Keller Annamária
Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság tagságával járó előnyök:
- állandó informáltság a műemlékvédelem hazai és nemzetközi eseményeiről, pályázatairól, ösztöndíjairól, stb. az ICOMOS honlap (www.icomos.hu), az ICOMOS Híradó és az ICOMOS News/Nouvelles ICOMOS révén
- ingyenes belépésre jogosító tagsági kártya a világ legtöbb múzeumába, műemlékébe, romterületére
- az UNESCO/ICOMOS Dokumentációs Központjának szabad használata

Az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottság pártoló Jogi tagja:
Kulturális Örökségvédelmi Hivatal